



กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
Community Participation Strategies on Educational
Administration in Small Schools under Chanthaburi Primary Educational
Service Area Office 2.

แสงเดือน อัจฉาญ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

วิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับสภาพปัญหาและหากกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้งสิ้น 552 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีจำนวน 2 ส่วน ส่วนที่ 1 มี 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .57 - .85 ค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ .98 ฉบับที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพยืนยันข้อมูลเชิงปริมาณตามผลการวิเคราะห์ข้อมูลฉบับที่ 1 และส่วนที่ 2 ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อหากกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปผลการอภิปรายนำเสนอเป็นความเรียงในรูปการบรรยายเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 จำแนกตามสภาพของผู้ให้ข้อมูล พบว่า 1) ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการณ์น้อยที่สุด 2) ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผล และมีส่วนร่วมในผลประโยชน์น้อยที่สุด 3) ครูมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผล มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มากที่สุด และ 4) ผู้อำนวยการโรงเรียนมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจมากที่สุด

ส่วนที่ 2 กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์การระดมพลังสมองสองมือสร้างภาพลักษณ์ใหม่แห่งโลกอนาคต กลยุทธ์ตลาดนัดวิชาการ กลยุทธ์การสร้างระบบการประเมินผลในหลายมิติ กลยุทธ์การปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอน กลยุทธ์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการประชาสัมพันธ์เชิงรุก กลยุทธ์การส่งเสริมคลังความรู้ให้กับชุมชน และกลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจและรางวัลทางสังคม ตามลำดับ

คำสำคัญ : กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2



Abstract

This research is the mixed method research . The aim were to study Problems and Strategies the participation of communities in the management of small schools Primary Educational Service Area Office 2 Chanthaburi District. The samples used in this research consisted of school administrators, teachers Chairman of Basic education and Students' parents total 552 people, the tools used to collect data were 2 parts, part 1 a query about the 5 - rating scale uestionnaires with the discrimination between. 57 to .85, the confidence of the whole. 98, part 2 a structured interviews for information qualitative data confirmed by quantitative data analysis, part 1, and part 2 used to collect qualitative data. Structured interviews are used in the discussion group (Focus Group) to find out the strategy of participation of communities in the management of small schools. The statistics used for data analysis were frequency percentage, mean (\bar{x}) and standard deviation (SD) and content analysis (Content Analysis). The summary of the debate presented a composition in the form of lecture content.

The results were as follows:

Part 1 The analysis of the level of community involvement in the education of the community in the management of small schools under Primary Educational Service Area Office 2 Chanthaburi District by status found that: 1) Parents participated in decision - making and participated in the operation the least 2) Chairman of basic Education participate in the evaluation and participated in the benefits the least 3) Teachers participated in the evaluation, engagement and participated in the benefits the most 4) The directers of schools participated in decision-making the most.

Part 2 Strategies to engage the community in the education of school small town were 7 strategies consist of strategic 1) Brainstorming and hands create a new image of the future strategy 2) Academic brainstorm strategy, 3) Evaluation systems in several dimensions, 4) Adjust Learning and changing teaching strategy, 5) Strategy use of digital technology to promote proactive community, 6) Strategy to promote knowledge to the community, and 7) Strategies for motivating and rewarding way respectively.

Keywords : Community participation strategies on educational administration, Chanthaburi Primary Educational Service Area Office 2



บทนำ

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นกลยุทธ์หนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนที่สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลง การที่จะบริหารโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนควรนำหลักการมีส่วนร่วม (Participation) ที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมรับผิดชอบ ร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษา เพื่อสร้างความรู้สึกในการเป็นเจ้าของและร่วมจัดการศึกษาให้มากขึ้น ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้อง สร้างความเข้มแข็งในการบริหารโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่อง (ยุทธศิลป์ พานนท์, 2546 : 3) ซึ่งสอดคล้องกับจันโททัย กลีบเมฆ (2559 : 15) กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาในอนาคตจำเป็นจะต้องมีทั้งนักคิด ผู้นำไปปฏิบัติ และผู้ให้การสนับสนุน ประกอบกันไปทั้ง 3 ส่วน อย่างกลมกลืนเพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตที่มีคุณภาพ ในปัจจุบันเราค้นเคยกับการจัดการเรียนการสอนที่ครูเป็นผู้รับแนวความคิดและนโยบายจากระดับสูง เพื่อนำไปปฏิบัติโดยผู้ปกครองชุมชน และท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนร่วมเพียงเล็กน้อย เช่น กรรมการสถานศึกษา เป็นต้น ดังนั้นในอนาคตควรมีการเพิ่มบทบาทของผู้ปกครองชุมชน และท้องถิ่นให้มากขึ้น บทบาทของผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่นที่มีต่อการศึกษาในอดีตและปัจจุบันนั้น ในความจริงแต่ละโรงเรียนมีแนวโน้มจะอยู่อย่างโดดเดี่ยว การติดต่อระหว่างผู้ปกครองชุมชน และท้องถิ่นกับโรงเรียนมีน้อยถึงน้อยมากหรือไม่มีเลย

จากผลการศึกษาของดาวประกาย สายแก้ว (2556 : 21) เรื่องการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนวัดทับไทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบสภาพปัญหาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ว่าการสนับสนุนด้านการจัดการศึกษาจากผู้ปกครองและชุมชนค่อนข้างน้อยประกอบกับชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่ต้องเข้าสวนเพื่อดูแลผลไม้ต่างๆ ภายในสวน ทำให้ไม่มีเวลาเอาใจใส่บุตรหลาน เนื่องจากสาเหตุเวลาที่ไมตรงกันระหว่างผู้ปกครองกับนักเรียนทำให้มีปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัว และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน นอกจากนี้ยังกระทบต่อการให้ความร่วมมือ สนับสนุนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนอีกหลายๆ ด้านทั้งด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การร่วมแรงร่วมใจส่งเสริมสนับสนุน พัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนยังไม่บรรลุเป้าประสงค์ และเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เท่าที่ควร

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรทางการศึกษา จึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 เพื่อใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
2. เพื่อหากกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 1 การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 41 คน ครูผู้สอน จำนวน 262 คน ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 41 คน และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 จำนวน 2,701 คน รวมทั้งสิ้น 3,045 คน

กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 22 คน ครูผู้สอน จำนวน 141 คน ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 22 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 337 คน รวมทั้งสิ้น 552 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการใช้ตารางของ Krejcie & Morgan (1970 : 608)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพยืนยันข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 10 คน

ส่วนที่ 2 การหากกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยแบ่งผู้เชี่ยวชาญออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน



กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาหากกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 โดยศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีของ Cohen & Uphoff (1977 : 7 - 26 อ้างถึงในชัยฤกษ์ วงษ์เจริญ, 2545 : 80) ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาตามแนวคิดของ Cohen & Uphoff ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับสภาพปัญหาและหากกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีจำนวน 2 ส่วน ส่วนที่ 1 มี 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .57 - .85 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 ฉบับที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อยืนยันข้อมูลเชิงปริมาณตามผลการวิเคราะห์ข้อมูล ฉบับที่ 1 และส่วนที่ 2 ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อหากกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปผลการอภิปรายนำเสนอเป็นความเรียงในรูปการบรรยายเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 จำแนกตามสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล พบว่า 1) ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การน้อยที่สุด 2) ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผล และมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ น้อยที่สุด 3) ครูมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผล มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มากที่สุด และ 4) ผู้อำนวยการโรงเรียนมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจมากที่สุด

ส่วนที่ 2 กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์การระดมพลังสมองสองมือสร้างภาพลักษณ์ใหม่แห่งโลกอนาคต กลยุทธ์ตลาดนัดวิชาการ กลยุทธ์การสร้างระบบการประเมินผลในหลายมิติ กลยุทธ์การปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอน กลยุทธ์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการประชาสัมพันธ์เชิงรุก กลยุทธ์การส่งเสริมคลังความรู้ให้กับชุมชน และกลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจและรางวัลทางสังคม ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลจากการศึกษาพบว่า

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่าโดยภาพรวมชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมากทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการบริหารงานภายในโรงเรียนโดยทั่วไปจะขึ้นอยู่กับผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ การวางแผนการดำเนินงาน และสั่งดำเนินการด้านต่างๆ เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีเป้าหมายที่จะพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพเทียบเท่ากับโรงเรียนอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริพัฒน์ ลากิจตร (2550 : 1) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีความสำคัญยิ่งต่อการบริหาร ผู้กำกับนโยบายนักการเมืองและผู้ที่อยู่ในฐานะสำคัญในสังคม ตลอดจนการตัดสินใจของบุคคล การตัดสินใจจึงจำเป็นมากสำหรับนำไปใช้ในกิจกรรมที่แต่ละบุคคลกระทำอยู่ เมื่อพิจารณาตามสถานภาพผู้ให้ข้อมูลพบว่า

1.1 ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจ น้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนขาดการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างคณะครู ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนสืบเนื่องมาจากโรงเรียนขนาดเล็ก ประชากรส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป เกษตรกรรม ทำประมง ซึ่งมีฐานะยากจน ต้องหาเช้ากินค่ำทุกวันไม่ค่อยมีเวลามาร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน ทำให้เป็นอุปสรรคในการนัดหมายเพื่อมาประชุม และมีส่วนร่วมในเรื่องดังกล่าวข้างต้นเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Schuler (1996 : 2595-A) ได้วิจัยเรื่อง การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ ด้านการศึกษาในมหาวิทยาลัยมินนิโซตา สหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วม นอกจากนี้ พบว่า การเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไม่มีประสิทธิภาพเกิดจากความบกพร่องในการสื่อสารปัญหาของการมีส่วนร่วม

1.2 ผู้อำนวยการโรงเรียนมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนขนาดเล็กบุคลากรมีน้อย



ครูไม่ครบชั้น ประชากรส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป เกษตรกรรม ทำประมง ซึ่งมีฐานะยากจน ต้องหาเช้ากินค่ำทุกวัน ไม่ค่อยมีเวลามาร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน ทำให้เป็นอุปสรรค ในนัดหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของผ่องพรรณ ลิ้มเส็งเลิศ (2544 : 13) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของครู โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดเชียงใหม่ ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ ถึงแม้ว่าผู้บริหารสามารถที่จะตัดสินใจได้เองก็ตาม แต่การปฏิบัติงานต่างๆ นั้น ต้องอาศัยผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงาน การให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วม ทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาเกิดความรับผิดชอบร่วมกัน ส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ

2. ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติการ พบว่า โดยภาพรวม ชุมชนมีส่วนร่วมปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ปกครองนักเรียน และชุมชน จึงมีส่วนช่วยในการเสริมสร้างมิตรภาพ ความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างบ้าน วัดและโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของดาวประกาย สายแก้ว (2556 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนวัดทับไทร สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากันตบุรี เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก รายด้านพบว่า ด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับ ชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ ด้านเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษา ด้านการประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการเป็นผู้นำ และให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนอยู่ใน ระดับปานกลาง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนวัดทับไทร โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญ ทางสถิติ เมื่อพิจารณาตามสถานภาพผู้ให้ข้อมูลพบว่า

2.1 ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มีส่วนร่วมน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองส่วนใหญ่จะ ประกอบอาชีพทำสวนผลไม้ ไม่ค่อยมีเวลา ต้องเข้าสวนแต่เช้า บางท่านต้องไปรับจ้างทั่วไปหาเช้ากินค่ำ ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของกรเกล้า แก้วโชติ (2544 : 16) ได้ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร ได้สรุปปัญหาและ อุปสรรคของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาพอจะ สรุปเป็นประเด็นใหญ่ๆ ได้ดังนี้ 1) ชุมชนยังขาดความเข้าใจบทบาท ของตนเองว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมได้ในเรื่องใดบ้าง 2) ชุมชนขาด ความมั่นใจเนื่องจากขาดความพร้อมทั้งประสบการณ์ และไม่มี เวลาที่จะเข้าร่วมกิจกรรมอย่างจริงจัง 3) โรงเรียนขาดการ ประชาสัมพันธ์ถึงนโยบาย และขาดสิ่งจูงใจที่จะให้ชุมชนเข้ามามี ส่วนร่วมอย่างแท้จริง 4) ผู้บริหารและคณะครูขาดการประสานงาน

อันดีกับคนในท้องถิ่น

2.2 ครูมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากครูมีความรู้ ความเข้าใจ ใกล้ชิด เข้าใจในบทบาท หน้าที่ของตนเอง เข้าร่วมและทำกิจกรรมเกี่ยวกับทางการศึกษา ด้านต่างๆ ทุกอย่างตามนโยบายจากระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ Erdeljic (1985 : 3250 - A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมี ส่วนร่วมในการตัดสินใจระหว่างศึกษาศึกษาธิการกับประธานสหภาพครู ของโรงเรียนรัฐบาลในรัฐเพนซิลวาเนีย ผลการวิจัยพบว่าทั้ง 2 ฝ่าย มีการรับรู้ที่แตกต่างกัน โดยศึกษาศึกษาธิการรับรู้ อำนาจการมี ส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจ ความสัมพันธ์ของบุคลากรกับข้อมูล ที่ใช้ประกอบการตัดสินใจ อำนาจการติดต่อ สื่อสารและการจูงใจ ระดับการแสดงออกและการมีส่วนร่วมของหมู่คณะที่มีต่อการ ตัดสินใจ คุณของอำนาจในการตัดสินใจของแต่ละระดับต่องานที่ ก่อให้เกิดคุณภาพสิทธิ์ของสมาชิกในแต่ละระดับต่อการกำหนด เป้าหมาย หลักสูตร บุคลากร การเงินและบริการ อำนาจของ โครงสร้างปัจจุบัน และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของครูมากกว่า ประธานสหภาพครูของโรงเรียนรัฐบาล

3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ โดยภาพรวมชุมชน มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนขนาดเล็กมีทรัพยากรอยู่จำนวนจำกัด ดังนั้นทรัพยากรใน การบริหารที่เป็นส่วนของผลประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศรียา ปิ่นตบแต่ง (2554 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยจูงใจในการแลกเปลี่ยนความรู้ของพนักงานสาย สนับสนุนในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ผลการวิจัย พบว่า ทั้งปัจจัยจูงใจ ภายนอกและปัจจัยจูงใจภายในมีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ปัจจัยจูงใจภายนอก ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อม ในการแลกเปลี่ยนความรู้ รองลงมาคือ การได้รับคำชมเชย และ น้อยที่สุดเป็นการได้รับรางวัล ปัจจัยจูงใจภายในที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ความเป็นมืออาชีพ รองลงมาคือ ความเชื่อมั่นในความรู้ ส่วนบุคคล และน้อยที่สุดคือ สถานภาพทางสังคม เมื่อพิจารณา ตามสถานภาพผู้ให้ข้อมูลพบว่า

3.1 ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วม ในผลประโยชน์มีส่วนร่วมน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประธาน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขาดความเข้าใจในรูปแบบ และ บทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของตนเองระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนอย่างเพียงพอ และทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ทางผู้บริหารโรงเรียนอาจขาดการจัดการประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน ระหว่างคณะครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหาร โรงเรียนควรนำหลักการมีส่วนร่วม (Participation) ที่เปิดโอกาส ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมาร่วมรับผิดชอบ ร่วมตัดสินใจ ในการจัดการศึกษา เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของและร่วม จัดการศึกษาให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบำเหน็จ



จินชาวำ (2545 : 33) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการจัดการศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า อุปสรรคในการมีส่วนร่วมของกรรมการสถานศึกษานั้นถ้า พิจารณาจากด้านกรรมการการศึกษาแล้วจะเห็นว่า กรรมการศึกษา ยังไม่เข้าใจบทบาทของตนเอง เห็นว่าการเข้ามามีส่วนร่วมของตน ยังไม่มีความสำคัญเพราะการตัดสินใจขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียน ส่วนในด้านโรงเรียนนั้นผู้บริหารมักไม่เห็นความสำคัญของกรรมการ สถานศึกษาเพราะคิดว่าศักยภาพของโรงเรียนมีเพียงพอ

3.2 ครูมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มากที่สุด ทั้งนี้อาจ เนื่องมาจากครูมีความรู้ ความเข้าใจ ใกล้ชิด เข้าใจ ในบทบาทหน้าที่ ของตนเอง เข้าร่วมและทำกิจกรรมเกี่ยวกับทางการศึกษาด้านต่างๆ ทุกอย่างตามที่ได้รับนโยบายมาจากระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงาน วิจัยของสมลักษณ์ ไชยเสรีฐ (2549 : 142 - 149) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในคณะกรรมการ ตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ สถานีตำรวจนครบาล พบว่า การเป็นตัวแทน (Representation) การสรรหาและการ คัดเลือกตัวแทนจะต้องคำนึงถึงประชาชนทุกกลุ่ม ทุกฝ่าย เพื่อให้ ประชาชนกลุ่มต่างๆ ที่หลากหลายทุกกลุ่มนั้นมีตัวแทนเข้าไป ร่วมด้วย จะได้ประสานผลประโยชน์กันจนลงตัวและเกิดความเป็น ธรรมขึ้น รวมทั้งคำนึงถึงคุณสมบัติของตัวแทนที่ต้องการด้วยโดย พิจารณาจากคุณสมบัติในด้านต่างๆ

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า โดยภาพรวม ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน และ ชุมชนมีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ถึงผลของการพัฒนาในด้านต่างๆ และวิเคราะห์ วิจัยร่วมกัน มีการให้ข้อเสนอแนะให้ที่คณะ ความคิดเห็นต่อผลการพัฒนาโรงเรียน เพื่อหาแนวทางการปรับปรุง พัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ งานวิจัยของสมลักษณ์ ไชยเสรีฐ (2549 : 142 - 149) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนใน คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ สถานี ตำรวจนครบาล พบว่า การเป็นตัวแทน (Representation) การสรรหาและการคัดเลือกตัวแทนจะต้องคำนึงถึงประชาชน ทุกกลุ่ม ทุกฝ่ายที่หลากหลายทุกกลุ่มนั้นมีตัวแทนเข้าไปร่วมด้วย จะได้ประสานผลประโยชน์กันจนลงตัวและเกิดความเป็นธรรมขึ้น เมื่อพิจารณาตามสภาพผู้ให้ข้อมูลพบว่า

4.1 ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วม ในด้านการประเมินผลน้อยที่สุดอาจเนื่องมาจาก คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนใหญ่อยู่ในเขต ชนบท ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค่าขาย ภายในท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ค่อยดี ไม่มีเวลา

ปฏิบัติหน้าที่กรรมการ มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และ ลักษณะงานเฉพาะด้านน้อย และมองว่าการบริหารงานในโรงเรียน เป็นหน้าที่ของโรงเรียน และโรงเรียนมีความสามารถในเรื่องการ ประเมินผลอยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญน้อม จำพล (2551 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วม ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับประสิทธิผลการบริหาร งานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กาฬสินธุ์เขต 3 พบว่าการมี ส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหาร งานโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.2 ครูมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผล และด้าน การมีส่วนร่วมในการผลประโยชน์มากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครู มีบทบาทในการทำงานทุกขั้นตอน มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ เข้าร่วมและทำกิจกรรมเกี่ยวกับทางการศึกษาด้านต่างๆ ทุกอย่างตามที่ได้รับนโยบายมาจากระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงาน วิจัยของ Erdeljic (1985 : 3250 - A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมี ส่วนร่วมในการตัดสินใจระหว่างศึกษาธิการกับประธานสหภาพครู ของโรงเรียนรัฐบาลในรัฐเพนซิลวาเนีย ผลการวิจัยพบว่า ทั้ง 2 ฝ่าย มีการรับรู้ที่แตกต่างกัน โดยศึกษาธิการมีการรับรู้อำนาจ การมี ส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจ ความสัมพันธ์ของบุคลากรกับข้อมูล ที่ใช้ประกอบการตัดสินใจ อำนาจการติดต่อสื่อสารและการจูงใจ ระดับการแสดงออกและการมีส่วนร่วมของหมู่คณะที่มีต่อการตัดสินใจ ดุลของอำนาจในการตัดสินใจของแต่ละระดับต่ออำนาจที่ก่อให้เกิด คุณภาพสิทธิ์ของสมาชิกในแต่ละระดับต่อการกำหนดเป้าหมาย หลักสูตร บุคลากร การเงินและบริการ อำนาจของโครงสร้างปัจจุบัน กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรีเขต 2 มี 4 ด้านดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กลยุทธ์สำหรับ โรงเรียนขนาดเล็กที่ควรเลือกใช้ ได้แก่ กลยุทธ์ระดมพลังสมอง สองมือสร้างภาพลักษณ์ใหม่แห่งโลกอนาคต ทั้งนี้เพราะว่าการ ทำงานทุกอย่างจะต้องมีการวางแผนการทำงาน การวางแผนการ ทำงานที่ดี จะต้องอาศัยผู้รอบรู้จากหลากหลายอาชีพ เพื่อระดม สมองให้แสดงความคิดเห็น ให้การสนับสนุนความคิดเห็นต่อเติม หรือเสริมของกันและกันได้ สำหรับการระดมสมองเป็นส่วนหนึ่ง ที่จะสร้างความสำเร็จในการทำงาน เพื่อให้ได้แนวคิด มุมมอง วิสัยทัศน์ที่แตกต่าง และการระดมพลังสมองยังเป็นการส่งเสริม ความคิดเห็นและบรรยากาศของการยอมรับของคนในชุมชน อีกทางหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของหทัยวรรณ วิศวกุลวานิช (2557 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการบริหารสถานศึกษาเอกชน โดยใช้การบริหารแบบสมดุล : กรณีศึกษาโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า สามารถ



ดำเนินงานที่ส่งผลให้ตัวชี้วัด (KPI) ประสบความสำเร็จ 28 ตัวชี้วัด การดำเนินการสูงกว่าเป้าหมายทุกตัวชี้วัด และพบปัจจัยแห่งความสำเร็จ 4 ประการ คือ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) ทักษะทางการบริหาร 3) กระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม PAOR ที่เป็นพลวัต (Dynamic) และ 4) การพัฒนาที่เป็นระบบมีความต่อเนื่องและยั่งยืน โดยทุกกระบวนการเกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติการกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่ควรเลือกใช้ ได้แก่ 1) กลยุทธ์ปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอน ทั้งนี้เพราะว่า แต่เดิมครูจัดการเรียนการสอนโดยการบอกบรรยายเนื้อหาให้แก่เด็ก แต่ปัญหาใหญ่ที่ตามมาคือเด็กนำเอาความรู้ไปใช้ไม่ได้ ดังนั้น รูปแบบ วิธี และเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนาทักษะ ความสามารถ จึงเป็นสิ่งสำคัญ ครูจำเป็นต้องปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน นอกเหนือจากทักษะด้านภาษาแล้วจะสอนอย่างไรให้เด็กเกิดการพัฒนาทักษะ การคิด การแก้ปัญหา กระบวนการในการเรียนรู้ ตลอดจน การบริการสังคม มีจิตเป็นสาธารณะ เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุจโรจน์ แก้วอุไร และศรีณูหมื่นเดช (2559 : ออนไลน์) ศึกษาเรื่อง 8 ขั้นตอนการเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับโซเซียลมีเดีย เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยยังพบว่า การเรียนแบบโครงการจะทำให้ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการเรียนแบบเดิม และ 2) กลยุทธ์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการประชาสัมพันธ์เชิงรุก ทั้งนี้เพราะว่า เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เอื้อให้การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารโดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต เป็นแรงผลักดันช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ และการสื่อสารช่วยให้คนในชุมชนและประชาชนทั่วไปเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้ง่ายและช่วยให้เกิดการประสานการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดอุปสรรคในเรื่องของระยะเวลาและระยะทาง

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ กลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่ควรเลือกใช้ ได้แก่ 1) กลยุทธ์การส่งเสริมคลังความรู้ให้กับชุมชน ทั้งนี้เพราะว่า การส่งเสริม สนับสนุน และการสร้างฐานความรู้ให้กับชุมชนได้มีความรู้ ความสามารถ เข้าใจในบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง โรงเรียน และชุมชนอย่างต่อเนื่อง สามารถช่วยพัฒนาคนในชุมชนให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น การทำงานมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลโรงเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศริยา ปิ่นตบแต่ง (2554 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยจูงใจในการแลกเปลี่ยนความรู้ของพนักงานสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ผลการวิจัย พบว่า ทั้งปัจจัยจูงใจภายนอกและปัจจัยจูงใจภายในมีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยจูงใจ

ภายนอกที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือการจัดสภาพแวดล้อมในการแลกเปลี่ยนความรู้ รองลงมาคือ การได้รับค่าชมเชย และน้อยที่สุดเป็นการได้รับรางวัล ปัจจัยจูงใจภายในที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือความเป็นมืออาชีพ รองลงมาคือ ความเชื่อมั่นในความรู้ส่วนบุคคล และน้อยที่สุดคือ สถานภาพทางสังคมและความไว้วางใจ สำหรับการสื่อสารที่ทำให้การแลกเปลี่ยนความรู้ในหน่วยงานประสบความสำเร็จมากที่สุดคือ การสื่อสารแบบเผชิญหน้า รองลงมาคือ การสื่อสารผ่านการประชุมแบบประชุมกลุ่มย่อย และน้อยที่สุดเป็นการสื่อสารผ่านทางโซเชียลมีเดีย

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลกลยุทธ์ของสถานศึกษาขนาดเล็กที่ควรเลือกใช้ ได้แก่ กลยุทธ์ตลาดนัดวิชาการ ทั้งนี้เพราะว่าการสนับสนุนการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยการให้ชุมชนได้รับทราบการดำเนินงานของโรงเรียนในด้านต่างๆ ผ่านการจัดนิทรรศการแสดงผลงานนักเรียน ตลาดนัดสีเขียว ออกร้านแสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของนักเรียน และรวมถึงการดึงเอาหน่วยงานภายนอกมาร่วมจัดร้านให้มีสีสัน น่าสนใจด้วยนั้น เป็นการเปิดพื้นที่ให้กับคณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และประชาชนทั่วไปได้มีส่วนร่วมแบ่งปันความรู้ ส่งผลให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งเป็นพื้นฐานของการบูรณาการการจัดการศึกษาให้เป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัฒน์จิรัชย์ เวชชินินนาท (2558 : 279) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ ของผลิตภัณฑ์ชุมชนตำบลผาสุก อำเภอภูพาน จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางมีเพียงด้านการขายโดยพนักงานขาย และการประชาสัมพันธ์ที่ผู้บริโภคมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรส่งเสริมชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และควรสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายทางสังคมให้มากขึ้น
2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ควรนำกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาทั้ง 7 กลยุทธ์นี้ไปปรับใช้ในการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมให้เป็นรูปธรรมดังนี้
 - 2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กควรเลือกใช้กลยุทธ์ ระดมพลังสมองสองมือสร้างภาพลักษณ์ใหม่แห่งโลกอนาคต โดยดำเนินการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำ SWOT ของโรงเรียนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมให้ชุมชนและท้องถิ่นมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และมีส่วนร่วม



2.2 ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติการผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กควรเลือกใช้ 1) กลยุทธ์ปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอน โดยปฏิรูปห้องเรียนให้ทันสมัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น การใช้สื่อการเรียนการสอนแทนการส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานอื่นๆ และสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิวัฒนาการทางความรู้และเทคโนโลยี และ 2) กลยุทธ์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เช่น การจัดทำแผ่นพับ วารสารของโรงเรียน การจัดทำฐานข้อมูลผู้ปกครองนักเรียนและศิษย์เก่าของโรงเรียนให้เป็นปัจจุบันการทำให้ Website Facebook Line กลุ่มผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา เป็นต้น และ 3) กลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจและรางวัลทางสังคม โดยการส่งเสริม ยกย่อง เชิดชูเกียรติผู้ปกครองนักเรียนชุมชนหรือให้รางวัลตอบแทนความดี ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เป็นต้น

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กควรเลือกใช้ 1) กลยุทธ์การส่งเสริมคลังความรู้ให้กับชุมชน เช่น การฝึกอบรมผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา และกลุ่มเครือข่ายในเรื่องบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา การจัดทำวารสารของโรงเรียน การส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานอื่นๆ เป็นต้น 2) กลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจและรางวัลทางสังคม เช่น การส่งเสริมยกย่อง เชิดชูเกียรติผู้ปกครองนักเรียน ชุมชนหรือให้รางวัลตอบแทนความดี ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เป็นต้น

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กควรเลือกใช้ 1) กลยุทธ์ตลาดนัดวิชาการโดยการส่งเสริม แนะนำ ฝึกอบรมให้ความรู้ทักษะทางด้านวิชาชีพและการดำรงชีวิต และจัดนิทรรศการแสดงผลงานนักเรียนเมื่อสิ้นปีการศึกษา 2) กลยุทธ์สร้างระบบการประเมินผลในหลายมิติ โดยการส่งเสริมให้มีการจัดประชาคมในโรงเรียน จัดระบบการนิเทศให้มีประสิทธิภาพ และจัดทำแบบสำรวจความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนต่อโครงการ/กิจกรรมที่พวกเขามีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษากลยุทธ์การสร้างระบบการประเมินผลในหลายมิติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กรเกล้า แก้วโชติ. (2544). ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จันททัย กลีบเมฆ. (2559). การศึกษาในอนาคต. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, 67 (21436), 15.
- ชัยฤกษ์ วงษ์เจริญ. (2545). การวางแผนกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตร์บัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญน้อม จำพล. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กาฬสินธุ์เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บำเหน็จ จินขาวขำ. (2545). ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ผ่องพรรณ ลิ้มเล็งเลิศ. (2544). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของครูโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ยุทธศิลป์ พานนนท์. (2546). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันราชภัฏจันทรเกษม.
- รุจโรจน์ แก้วอุไร และศรัณยู หมื่นเดช. (2559). 8 ขั้นตอนการเรียนรู้แบบโครงงานร่วมกับโซเชียลมีเดียเพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21. (Online). เข้าถึงได้จาก <https://hooahz.wordpress.com/tag>.
- วัฒน์จิรัชย์ เวชชินินนาท. (2558). ความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการของผลิตภัณฑ์ชุมชนตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี. (Online). เข้าถึงได้จาก http://www.journal.msu.ac.th/upload/articles/article81_711.pdf.



สิริพัฒน์ ลากจิตร. (2550). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุน.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมลักษณ์ ไชยเสรีฐ พ.ต.อ.หญิง. (2549). **การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ สถานีตำรวจนครบาล.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

หทัยวรรณ วิศวกุลวานิช. (2557). **ศึกษาเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาเอกชนโดยใช้การบริหารแบบสมดุล : กรณีศึกษาโรงเรียนกาญจนะวิทยา จังหวัดชลบุรี.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

อิสริยา ปันตบแต่ง. (2554). **ปัจจัยจูงใจในการแลกเปลี่ยนความรู้ของพนักงานสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.** วิทยานิพนธ์วิทยาการสารสนเทศมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ, สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

Erdeljac, C.P. (1985). **Participative decision making in Pennsylvania public schools : Perception of superintendents and teacher union presidents.** Dissertation Abstracts International, 45(11), 3250 - A.

Krejcie, R.V. & Morgan, D. W. (1970). **Determining sample size for research activities.** Education and Psychological Measurement. 30 (3), 608.

Schuler, B.L., (1996). **Citizen participation in educational decision-making.** Dissertation Abstracts International, 51(8), 2595 - A.